

Sandra Berg

Als
WATER
in een rad

Groteletter-editie

Uitgeverij Cupido

Omslag: CO2 Premedia, Amersfoort
Binnenwerk: Mat-Zet bv, Soest

Als water in een rad

ISBN 978-94-6204-140-0
CUPIDO – GROOT 033

© 2015 Uitgeverij Cupido
Postbus 220
3760 AE Soest

www.uitgeverijcupido.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Hoog, Sammy
Kijk omhoog, Sammy
Want daar is de blauwe lucht...

© 1966 – Ramses Shaffy

HOOFDSTUK 1

Ik ben moe, maar mis iedere voldoening die er mee gepaard zou moeten gaan.

Mijn blik glijdt over de eenvoudige meubels. Van de kringloopwinkel.

Hoe vaak heb ik in het verleden niet rondgewandeld in een dergelijke zaak en gefantaseerd over het inrichten van een kleine, eenvoudige woning op het land met de afgedankte, maar zo verschrikkelijk levende meubels, die daar opgesteld stonden.

Wel, nu is mijn fantasie werkelijkheid geworden. Het resultaat is niet eens onaardig: een tweezitter en een fauteuil met een wat onbestemde crèmekleurige bekleding waar een patroon van bloemen in is gedrukt, dat je alleen ziet als je nauwkeurig kijkt. Een salontafeltje waarvan het gehavende blad is bedekt met een fleurig kleedje. Een enigszins versleten, maar juist daardoor charmant Perzisch tapijt op de donkere houten vloer en die ene witte houten stoel met armleuningen, die duidelijk onder de tijd heeft geleden en niet eens gemakkelijk zit, maar die ik gewoon niet zomaar voorbij

kon lopen.

Mijn schilderij van de abstracte kat met zijn warme kleuren. Bijzettafeltjes die er niet bij horen.

In de keuken zo'n zestiger jaren tafel met plastic stoelen die ik nooit echt wilde hebben, maar die perfect passen bij het oudroze keukenblok. Nooit in mijn leven zou ik zelf een keuken roze verven, maar dat heeft mijn voorganger al voor mij gedaan en ik laat het maar zo. Vreemd dat dezelfde bewoner heeft gekozen voor een stijlvolle, en vooral moderne, maar zeer kleine badkamer in het wit, met hier en daar een enkel houten accent.

Het bed op mijn slaapkamer is ook tweedehands. Alleen het matras is nieuw. Het is eigenlijk een tamelijk lege slaapkamer, vind ik. Ik weet niet precies waarom hij zo leeg voelt. Misschien is het de kleur. Steriel wit. Hij zou op een ziekenhuiskamer lijken, als de vloer niet uit donker gebeitst hout bestond.

De kleine kamer op de bovenverdieping is ingericht met een tweedehands logeerbed, bekleed met een fleurige spreij, en met mijn schildersmateriaal. Optimistisch opgesteld schildersmateriaal terwijl ik al maanden geen kwast meer heb aangeraakt en niet eens weet of dat nog verandert.

The Winner Takes It All. Een nummer dat doorlopend in mijn hoofd rondspookt. Ik ben niet eens fan van Abba, hoewel ik genoot van de musical op tv met Meryl Streep.

En is Pelle wel een winnaar? Het is een vraag waar ik even over moet nadenken.

Ja, besluit ik. Pelle is een winnaar. Altijd al geweest. En dat zal hij altijd blijven.

Ik zou hem moeten haten om die reden, maar dat kan ik niet.

Pelle is zoals hij is. Diep binnenin wist ik dat altijd al, maar ik was naïef genoeg om te geloven dat onze liefde voor altijd en eeuwig was. Het is gemakkelijk om hem zijn daden en beslissingen kwalijk te nemen, maar ergens in mijn hoofd blijf ik mij afvragen welke rol ik daar zelf in heb gespeeld. Al was het maar omdat ik iets van hem verlangde waaraan hij nooit zou kunnen voldoen. Zelfs niet als hij dat werkelijk zou hebben geprobeerd. En misschien heeft hij dat wel.

Wie zal het zeggen?

Pelle.

Ik zie hem voor mij. Zijn jongensachtige hoofd, zijn brede lach. Het is bijna alsof ik hem voel en ruik. Mijn keel wordt droog en slibt dicht.

Ik slik moeizaam.

Idioot.

Sentimentele idioot.

Ik haal diep adem en kijk opnieuw rond.

Het is in feite een gezellig huisje op het land, ingericht met de charme van meubels die een tweede leven tegemoet gaan. Heb ik dat niet altijd al gewild?

Of heb ik Pelles aanbod om een comfortabel appartement en nieuwe meubels voor mij aan te schaffen afgeslagen vanuit trots? Dezelfde trots die al zo vaak voor complicaties zorgde.

Zijn aanbod was oprecht. Hij was mij niets verplicht, maar kon, en kan het nog steeds, goed betalen.

Maar zoals altijd respecteerde hij mijn beslissing het aanbod niet aan te nemen. Ik weet niet of hij het ook begreep. Maar doet dat ertoe?

Vreemd genoeg geloof ik dat het er diep in mijn hart wel degelijk toe doet, zoals alles wat hij denkt en zegt ertoe doet. Zelfs als ik tegenover iedereen beweert dat het niet zo is.

Naar buiten toe ben ik de sterke zelfstandige vrouw. Diep binnenin ben ik het verlaten kind.

Lieve help... Nog even en ik verdrink in zelfmede-

lijden.

Stel je niet aan en ga iets doen. Boodschappen of zo.
Opeens lijken de weken voor mij eindeloos lang.

Vier weken vakantie.

Wat moet ik in vredesnaam doen?

“Ik sta erop,” zei Dyani de vorige week. “Gedurende het hele proces van het verbreken van de relatie, de verkoop van het huis en alle ellende die erbij komt kijken, heb je doorgewerkt. Ik ben niet blind, Elin. Ik heb mijn beperkingen, maar ik ben niet blind. Ik zie dat je op je wenkbrauwen loopt. Zelfs als je denkt dat je hier zonder kleerscheuren doorheen komt, verzeker ik je dat de klap komt zodra je een moment stilzit. Je kunt wegrennen voor die klap, maar uiteindelijk haalt het je in en slaat het met driedubbele kracht toe. En dat kan ik niet toestaan. Ik heb je nodig, Elin. Daarom wil ik dat je nu vakantie neemt. Ik wil dat je tot rust komt, boos wordt, rouwt, doet wat je moet doen om het beëindigen van je relatie met Pelle een plek te geven. Alleen dan kun je verder.”

Ik protesteerde. Natuurlijk protesteerde ik.

Maar Dyani wuifde mijn protesten weg. “Ik heb een vervangster geregeld. Ze begint maandag. En maandag neem jij vier weken vrij.”

“Maar ik moet haar nog inwerken,” bracht ik er nog tegen in. De gedachte aan vier vrije weken alleen in huis veroorzaakte regelrechte paniek.

“O, lieve help, Elin. Ik zit in een rolstoel en mijn lijf doet niet wat ik wil, maar er is niets mis met mijn hoofd. Ik kan de vervangster prima zelf inwerken.” Dyani had natuurlijk gelijk en ik schaamde mij voor mijn domme opmerking. Ik had beter moeten weten.

En nu sta ik hier dus. Maandagmorgen. Vier weken vakantie voor de boeg en geen idee hoe ik de tijd moet doorkomen.

Misschien kan ik iets in de tuin doen. Hij is verwilderd en ik loop al dagen rond met plannen voor een groentetuin. Maar alleen al de gedachte aan het werk in de tuin maakt me moe.

Alles maakt me moe.

Luilak.

Koffie.

Laat ik eerst maar een grote mok koffie maken.

Misschien even mams bellen. Mams beurt mij altijd op. Als ze tenminste niet ergens in het buitenland zit. Het is paps bezorgdheid waar ik moeilijk mee om kan gaan.

Terwijl ik water opzet, probeer ik me te herinne-

ren of mijn ouders nu wel of niet op vakantie zijn. Het is immers zomer en ik heb nog geen enkele zomer meegemaakt dat ze thuisbleven. Bovendien weet ik zeker dat mams het heeft gezegd, maar de details zijn me ontgaan. Ik weet zelfs niet meer wanneer ze het heeft genoemd. Misschien wel tijdens dat vreemde weekend waarin ze hier waren, vlak nadat Pelle aankondigde dat hij een eind aan onze relatie wilde maken.

O, wat zou ik toen graag hebben beweerd dat HET gesprek als een donderslag bij heldere hemel kwam, maar dat was natuurlijk niet zo. Zelfs de ruzie vlak ervoor vanwege die blonde griet, was niet het eerste teken dat er iets mis was. Het was iets dat al veel langer onderhuids smeulde. Iets waarvan ik voelde dat het aanwezig was, zonder dat ik de duidelijke tekenen kon duiden. Zonder dat ik het echt wilde zien, zodat ik het kon blijven ontkennen. Dat hele gedoe met die blondine was niet meer dan een aspect van een groter geheel. Een gevolg, voor mijn part.

Ik weet niet eens hoever hij daarin is gegaan. Ik heb niet gevraagd of hij met haar naar bed is geweest. Ik wil het niet eens weten.

Mijn keel zit nog steeds dicht en ik merk dat mijn

ademhaling versnelt.

Mijn hoofd voelt licht.

Ik haal diep adem, loop naar de telefoon en toets het nummer van mijn ouders in.

Mijn hart klopt in mijn keel, terwijl ik wacht.

De telefoon gaat over. Opnieuw en opnieuw.

Ze zijn weg.

Een teleurstelling overspoelt mij. Belachelijk.

En dan opeens toch de bekende klik en de stem van mams. “Elin,” zegt ze meteen.

Ze weet immers wie belt. Ze ziet het op haar display.

“Hoi, mams.” Ik probeer opgewekt te klinken, maar mijn stem trilt.

Ik weet dat ze het feilloos opmerkt, maar ze speelt het spel mee. “En? Heb je je nieuwe huis al ingericht?”

“Ja. Alles staat op zijn plaats.”

“Dat heb je snel gedaan. Je vader en ik komen nog een weekend op bezoek als we terug zijn van Corsica.”

“O ja, jullie gingen naar Corsica.” Het popt vaag op in mijn hoofd. “Wanneer ook alweer?”

“We vertrekken morgen. Nou ja, vannacht eigenlijk al.”

“O jee. Dan zul je het wel druk hebben met inpakken en zo.”

“Welnee. Dat is zo gebeurd. Luister eens, Elin... Ik kan wel vragen of alles goed met je is, maar dat is op dit moment waarschijnlijk een stomme vraag. Je weet toch dat je ons ook op de gsm kunt bereiken, als er iets is of wanneer je gewoon wilt praten?”

“Dat kost een vermogen voor jullie, mams.”

“Kom op, Elin. Je weet dat we het goed kunnen betalen. Dus maak je daar niet druk over.”

“Ik bel als er iets is.”

“Echt?”

“Echt.” Ik probeer meer overtuiging in mijn antwoord te leggen dan ik voel. Ik wil mijn ouders niet storen tijdens hun vakantie. Zelfs niet als het op vakantie gaan voor hen allang geen uitzondering meer is. Ze hebben het verdiend. Niet omdat ze nu, op dit moment, zo hard werken, want dat doen ze allang niet meer. Maar omdat ze voor hun vervroegd pensioen altijd heel erg hard hebben gewerkt in hun eigen artspraktijk. Weinig artsen hadden immers de toegevoegde kennis over homeopathie en kruidengeneeskunde en zoveel meer, die zij zich eigen hadden gemaakt. Wie kon

en kan een totaalpakket aanbieden met het beste uit twee werelden? Logisch dat hun praktijk net een gekkenhuis was. Temeer omdat ze nooit iemand in de kou lieten staan. Eigenlijk nauwelijks te bevatten dat ze het zo lang hebben volgehouden met die ellenlange dagen, weken, maanden... zonder ooit echt vrij te zijn.

Ik betwijfel of ze ooit de ware tol van hun harde werk beseften voordat paps die hartaanval kreeg. Zou hij zonder dat ook met vervroegd pensioen zijn gegaan?

Ik geloof niet dat ik de angst om hem te verliezen ooit vergeet.

Zij waarschijnlijk ook niet.

Misschien dat ze daarom destijds het aanbod van die twee ambitieuze jonge artsen aannamen om de praktijk over te nemen.

“Elin, ik verwacht dat je het op dit moment moeilijk hebt. De vrije tijd, die dankzij Dyani nu voor je ligt, voelt ongetwijfeld als een molensteen om je nek. Maar Dyani is een intelligente vrouw. Ze weet dat je tijd moet nemen om alles wat er is gebeurd te verwerken en een plaats te geven. Ze weet dat door blijven rennen er uiteindelijk voor zorgt dat je jezelf voorbij rent. Dus accepteer het ellendige ge-

voel dat je ongetwijfeld overvalt. Rouw, schreeuw, scheld, doe wat je moet doen om het uiteindelijk een plek te geven, maar ren er niet voor weg.”

Mijn keel lijkt wel schuurpapier en het verwondert me dat de woorden er evengoed uit komen. “Weet ik mams. Het is alleen zo moeilijk.” Ik voel mijn adem stikken. Tranen komen op. Maar ik wil niet huilen.

Mams heeft mij door. Zoals altijd. “Huil gerust als je dat wil.”

“Ik weet nog steeds niet of ik niet toch beter terug naar Nederland had kunnen gaan.” Verdorie. Dat had ik niet willen zeggen. Zelfs niet als het nog steeds door mijn hoofd speelt.

“Zweden past bij jou. Dat weet je,” zegt mams. “Je houdt van de ruimte en de natuur. Je hebt nu het huisje dat je altijd graag wilde hebben, in een klein gehucht en met weilanden en bossen om je heen. Ik weet dat je daar uiteindelijk gelukkiger wordt dan in een appartement hier ergens in de stad. En dat weet je zelf ook. Je wilt niet echt weg daar. Je wilt alleen vluchten voor je verdriet. Helaas is dat niet mogelijk en dat weet je diep binnenin ook wel.”

“Ja dat weet ik,” geef ik toe. Mijn stem stikt bijna.

Ik haal diep adem. De tranen vullen mijn ogen en een jammergeluidje ontsnapt toch nog aan mijn lippen.

“Geef het tijd, schat,” zegt mams.

Ik knik. Alsof ze dat kan zien...

“En bel als je daartoe behoefte voelt.”

Ik knik opnieuw. *Stommerik*. Ik weet er een ‘ja’ uit te persen.

“Je komt hier wel doorheen, Elin. Sterker dan ooit.”

O, ik zou haar graag geloven.

Ik haal diep adem en probeer de controle over mijn stem te herwinnen. “Hoe is het met paps?” vraag ik.

“Hij vecht met zijn koffer. Je weet hoe hij is. Een schat van een man, maar onhandig. Wil je met hem praten?”

“Nee, doe maar niet. Geef hem maar gewoon een knuffel van mij.” Paps heeft altijd medelijden met mij. Als ik nu met hem praat, breekt de dam door en hou ik niet meer op met huilen.

“Doe ik,” zegt mams. “Ik hou van je. We houden allebei van je.”

“Weet ik. Ik hou van jullie. Fijne vakantie.”

Als ik de verbinding verbreek, komen de tranen

toch nog. En veel meer dan dat. Na de eerste stille tranen, komt een echte huilbui los, compleet met schokken en jammeren.

Ze zeggen dat een flinke huilbui oplucht, maar als ik eindelijk weer rustig word, ben ik alleen nog meer uitgeput, heb ik hoofdpijn en doet mijn lijf pijn.

Ik maak toch nog maar een grote mok oploskoffie en ga met de koffie bij het raam zitten.

Ik kijk uit over de slecht begraasde weilanden, waar wilde bloemen hun kans waarnemen om tot bloei te komen. De wei wordt begrensd door de rivier, en hier en daar zie ik het wateroppervlak schitteren in het felle zonlicht.

Ik voel dat ik weer rustiger word.

En op dit moment weet ik het.

Ik red me wel.

HOOFDSTUK 2

Zou ik hen moeten uitnodigen, vraag ik me af terwijl ik de landweg voor mijn huis op loop. Het is woensdag en achter me liggen twee dagen waarin ik steeds in de weer ben geweest, maar nauwelijks iets nuttigs heb gedaan.

Zelfs niet geschilderd. Maar dat is geen verrassing. Ik zou het schilderen toch echt eens moeten oppakken. Maar niet nu.

Mijn blik vestigt zich op het typische rode huis van de burenen met witte hoekbalken en kozijnen, ruim driehonderd meter verderop.

Misschien is het voor nu voldoende als ik me voorstel? Uitnodigen is misschien beter, maar ik voel nog geen behoefte aan een gezellig praat-uurtje met de mensen uit de buurt. Ik voel nog minder de behoefte om mijn situatie uit te leggen, want dat kan ik nog niet zonder meteen in tranen uit te barsten.

Ik nodig hen later wel uit, besluit ik. Voor nu stel ik mij alleen voor, dan heeft de uitnodiging geen haast meer. Ik stel mij gewoon voor aan Pettersson, wandel mijn ronde in het bos en loop op de

terugweg langs Luberg, mijn andere burens, en bel daar dan ook even aan, neem ik mij voor. De burens zijn immers thuis. Althans de vrouwen. Ik heb hen buiten gezien. Misschien werken ze niet, misschien hebben ze vakantie. Geen idee.

Ik zet er stevig de pas in. Het weer werkt in ieder geval mee.

Het is zonnig, rond de twintig graden en met een stevige bries. Wandelweer.

Natuurlijk ben ik nerveus als ik bij Pettersson aanbelle, maar ik doe mijn best om het te verbergen als de deur openschuift. Met gespeelde spontaniteit steek ik mijn hand uit en weet ik zelfs een glimlach te produceren. “Ik heb mijn intrek in het huis hiernaast genomen en wilde mij even voorstellen. Ik ben Elin Janssen.”

De vrouw, ergens in de vijftig, schat ik, met een rond gezicht, wat slappe blozende wangen en heldere blauwe ogen kijkt me nieuwsgierig aan en neemt mijn hand aan. “Elin Johnsson?”

“Janssen. Ik ben Nederlandse, maar ik woon al een tijd in Zweden.”

“O, een Nederlandse. Het wordt toch niet weer een vakantiehuis?” Ik hoor haar bezorgde ondertoon. De makelaar zei al dat de bewoners in de straat

hoopten op een vaste bewoner van het pand, nadat het huis jaren als vakantiewoning dienst had gedaan. Niets is immers zo triest als een huis waar het altijd donker is.

“Nee, nee,” zeg ik meteen. “Geen vakantiehuis. Ik ben hier gewoon vast komen wonen.”

“O, gelukkig. Ik vond het verschrikkelijk dat de vorige eigenaars dat huis als vakantiehuis aanhielden. Vooral het laatste jaar. Ze zijn nauwelijks meer hier geweest.”

“De vrouw van het echtpaar was ziek,” zeg ik. “Vandaar.”

“Hm, ja. Ze zag er niet zo goed uit de laatste keer, nee. Ze deed mij een beetje denken aan Sophie van de molen. Niet zozeer qua uiterlijk. Dat niet. Maar Sophie ziet er ook niet zo heel gezond uit. Ze is wel mooi. Daar niet van. Maar mager en bleek. Hoewel dat eigenlijk niet verwonderlijk is. Met alles wat zij meemaakt...” Ze schudt haar hoofd.

“Sophie van de molen?”

“De watermolen, eind van de straat en dan naar links. Bij de brug.”

“Ja natuurlijk, de molen,” weet ik weer.

“Ze hebben daar wel fijn meel. Dat wel. Alle soorten. Isaac weet wat hij doet. Dat valt nauwelijks te

ontkennen, ondanks... Nou ja, voor mij geen meel uit de winkel. Hou je van bakken?”

Ik knik, al heb ik al jaren nauwelijks meer gebakken. Dat betekent niet dat ik er niet van hou. Alleen dat ik het nauwelijks meer doe.

“Dan moet je beslist je meel bij Isaac halen. Alleen...” Ze kijkt mij aarzelend aan. De rossige wangen kleuren een tint dieper.

“Wat?”

“Ze zeggen... Nou ja, je weet hoe ze in een gehucht zijn. Maar je bent jong en je hebt een knappe toet en... Och, lieve help, ik ben geen haar beter dan Helena. Die praat altijd over iedereen. En ik heb nooit iets raars aan hem gemerkt.”

Ik geloof dat ik de draad ergens ben kwijtgeraakt, maar stel geen vragen. Dat voelt verkeerd.

“Isaac heeft goed meel,” besluit ze. “Zo is dat.”

Ik knik maar. “Als ik mijn draai een beetje heb gevonden, moeten jullie een keer koffie komen drinken,” verander ik van onderwerp.

“Graag,” antwoordt ze gretig. “Laat maar iets weten.”

“Doe ik.” Ik neem afscheid, draai me om en loop weg. Ik voel dat iemand naar me kijkt en richt mijn blik automatisch op het raam naast de entree